

Nieuwsbrief PFR Updates - Nummer 45, 2016

Nummer 45, 2016

Redactie: W.M. Schrama, L. Hu, M. Jonker, M. van der Leeden en J. Tigchelaar.

INHOUDSOPGAVE

Hof van Justitie van de Europese Unie

[Hof van Justitie van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2016:772](#) 13-10-2016

Edyta Mikołajczyk tegen Marie Louise Czarnecka en Stefan Czarnecki

Hof

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2016:4973](#) 08-11-2016

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2016:8855](#) 01-11-2016

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2016:8708](#) 27-10-2016

Rechtbank

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2016:8005](#) 28-09-2016

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2016:7515](#) 07-09-2016

RECHTSPRAAK

Einde samenlevingsrelatie na ongeveer 27 jaar.

Samenlevingsovereenkomst: alle zaken ten name van een van de samenwoners zijn volledig privé-eigendom van de betrokken samenwoner. Huis gekocht op naam van de man: toch gezamenlijk eigendom? Alimentatie ten behoeve van de vrouw?

Partijen hebben een affectieve relatie met elkaar gehad. Op 18 maart 1994 hebben zij bij notariële akte een samenlevingsovereenkomst gesloten. De relatie is medio 2013 beëindigd. De samenlevingsovereenkomst houdt – kort gezegd – in dat alle zaken ten name van een van de samenwoners volledig privé-eigendom zijn van de betrokken samenwoner. De vrouw kan zich er niet mee verenigen dat er geen sprake zou zijn van gemeenschappelijke goederen, zoals de rechtbank in eerste aanleg heeft geoordeeld. Partijen hebben in 1995 een woning gekocht. Om voor de vrouw onduidelijke redenen is de eigendomsakte enkel en alleen ten name van de man gesteld en de hypotheekakte ten name van partijen. Partijen hebben gedurende de samenleving geleefd als waren zij gehuwd in gemeenschap van goederen en waren tot hun uiteengaan ervan overtuigd en het erover eens dat hetgeen zij in 27 jaar hadden opgebouwd gemeenschappelijk was, aldus de vrouw. De man heeft verweer gevoerd.

Het hof is van oordeel dat tegenover de gemotiveerde betwisting van de man, de vrouw onvoldoende feiten en omstandigheden heeft gesteld waaruit zou kunnen blijken dat partijen, in weerwil van de bewoordingen van de samenlevingsovereenkomst in samenhang gezien met de bewoordingen van de akte van levering van de woning, bedoeld hebben dat de woning niettemin gemeenschappelijk zou zijn, dan wel dat het de bedoeling van partijen is geweest dat de vrouw mee zou profiteren van de waardeontwikkeling van de woning. Ook de bewoordingen van de hypotheekakte geven daar geen aanleiding toe. De grief van de vrouw faalt.

Een andere grief van de vrouw keert zich tegen het oordeel van de rechtbank dat de door de vrouw gestelde lotsverbondenheid geen grondslag kan vormen voor haar vordering tot betaling door de man van partneralimentatie en tegen het oordeel van de rechtbank dat een contractuele basis daarvoor ontbreekt. Evenals de rechtbank is het hof van oordeel dat er geen

sprake is van een onderhoudsplicht van de man ten opzichte van de vrouw. Partijen waren niet gehuwd en hadden geen geregistreerd partnerschap. Door het feitelijk gaan samenleven van partijen ontstaan er tussen partijen in beginsel geen contractuele rechten en verplichtingen. Op basis van de door de vrouw gestelde feiten en omstandigheden kan niet worden geoordeeld dat er tussen partijen een overeenkomst tot stand is gekomen op grond waarvan er een onderhoudsverplichting van de man jegens de vrouw is ontstaan. Voorts heeft de wetgever geen wettelijke onderhoudsverplichting voor samenlevers geregeld. Voor een door de man te betalen bedrag aan partneralimentatie is derhalve geen grondslag aanwezig. Ook deze grief van de vrouw faalt.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 08-11-2016

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2016:4973

Zaaknummer:

RECHTSPRAAK

Nodeloos instellen hoger beroep. Vrouw wordt veroordeeld in de proceskosten. Dat was in eerste aanleg ook het geval. Hof voegt daaraan toe dat het de advocaat van de vrouw zou sieren als hij de door de vrouw te betalen proceskosten uit eigen middelen voor zijn rekening zou nemen.

Deze zaak betreft inhoudelijk een verzoek tot verlenging van de termijn van de alimentatieverplichting na ommekomst van de twaalfjaarstermijn. De rechtbank heeft de verlenging afgewezen en de vrouw veroordeeld in de kosten van de procedure. Het hof sluit zich zowel inhoudelijk als wat betreft de proceskosten voor het hoger beroep aan bij hetgeen in eerste aanleg is overwogen.

Het hof begroot deze kosten in totaal op € 2.102 aan de zijde van de man. Daarbij overweegt het hof dat nu nodeloos hoger beroep is ingesteld, het de advocaat van de vrouw zou sieren als hij de door de vrouw te betalen proceskosten uit eigen middelen voor zijn rekening zou nemen.

Kanttekening: De overweging dat het de advocaat zou sieren als hij de proceskosten waartoe de vrouw wordt veroordeeld uit eigen middelen zou betalen, ziet op wat vroeger heette 'het eigen beursje'. Daartoe was een regeling opgenomen in artikel 58 Rv (oud). Deze regeling is in 2002 afgeschaft. Er is een nieuwe regeling voor in de plaats gekomen (artikel 245 lid 1 Rv), maar die is veel beperkter. Het geval als in deze uitspraak aan de orde valt er niet onder. Vandaar dat het hof zich beperkt tot een overweging ten overvloede.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 01-11-2016

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2016:8855

Zaaknummer: 200.181.942/01

RECHTSPRAAK

Kantonrechter heft onderbewindstelling op verzoek van rechthebbende op zonder deze en de bewindvoerder te horen. Rechthebbende gaat in hoger beroep van de opheffing. Hof gaat eraan voorbij dat rechthebbende die had gekregen wat was verzocht, in hoger beroep ongedaanmaking van de opheffing verzoekt. Hof wijst verzoek om opheffing alsnog af.

Het hof constateert dat de rechthebbende in hoger beroep komt van een beslissing van de kantonrechter waarbij hij heeft gekregen wat hij heeft verzocht, namelijk opheffing van het bewind over al zijn huidige en toekomstige goederen. In beginsel, zo overweegt het hof, kan een partij die spijt krijgt van zijn in eerste aanleg toegewezen verzoek, deze toewijzing in hoger beroep wegens gebrek aan belang niet ongedaan maken.

In de onderhavige zaak heeft de kantonrechter zich er echter naar het oordeel van het hof onvoldoende van vergewist dat de noodzaak tot het bewind niet meer bestond, zoals door de rechthebbende in zijn inleidend verzoek was gesteld. De rechthebbende noch de bewindvoerder zijn op het verzoek gehoord. De bewindvoerder heeft zich in eerste aanleg schriftelijk uitgelaten en daarbij enige twijfel over de verzochte opheffing geuit: 'Hoewel wij niet helemaal goed in kunnen schatten wat de gevolgen zijn als het bewind wordt opgeheven, zullen wij onze medewerking hieraan verlenen.' In het dossier bevond zich geen medische informatie over betrokkene, ook al was het bewind uitgesproken vanwege zijn geestelijke toestand.

Zowel de bewindvoerder als de rechthebbende kwamen al snel na de indiening van het verzoek tot de conclusie dat opheffing van het bewind toch niet verstandig zou zijn. Zij waren voornemens dit ter zitting met de kantonrechter te bespreken, maar omdat de kantonrechter zonder daarover iemand in te lichten heeft afgezien van een zitting, zijn beiden daartoe niet in staat geweest. Onder deze omstandigheden strekt het, naar het oordeel van het hof, te ver om in hoger beroep te constateren dat de rechthebbende niet-ontvankelijk is in zijn hoger beroep, omdat hij in eerste aanleg heeft verkregen wat hij verzocht.

Het hof concludeert inhoudelijk dat het oorspronkelijke verzoek tot opheffing wordt afgewezen. Dit betekent dat het per datum beschikking opgeheven bewind weer herleeft. In dit geval levert dat geen probleem op, nu de bewindvoerder feitelijk de werkzaamheden is blijven voortzetten.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 27-10-2016

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2016:8708

Zaaknummer: 200.185.256/01

RECHTSPRAAK

Terugbetaling te veel betaalde kinderalimentatie. Ingangsdatum herziene kinderalimentatie is 1 januari 2015. Rechtbank oordeelt dat de vrouw de middelen heeft om de te veel betaalde kinderalimentatie terug te betalen. Rechtbank veroordeelt in de gegeven omstandigheden de vrouw daartoe.

De man heeft wijziging van de door de rechtbank bij beschikking van 22 april 2015 bepaalde (definitieve) kinderbijdrage verzocht. Daarvoor was een voorlopige bijdrage bepaald. De man stelt dat vanaf de aanvang aan uitgegaan is van onjuiste gegevens voor de bepaling van de behoefte van de kinderen. Voor het inkomen van de vrouw was uitgegaan van € 2.000 netto, terwijl de vrouw geen relevante financiële gegevens had overgelegd. Aan de zijde van de man, die ook onvoldoende gegevens had overgelegd, was uitgegaan van een te hoog inkomen.

De rechtbank oordeelt dat destijds uitgegaan is van onjuiste gegevens. Het NBI van de vrouw was in 2009 lager dan zij had verklaard. Ook het NBI van de man blijkt achteraf veel lager te zijn dan waarvan was uitgegaan. De rechtbank stelt opnieuw de behoefte van de kinderen vast, op een lager bedrag dan destijds. De kinderbijdrage van de man zou uiteindelijk per 1 januari 2015 veel lager zijn. Per 1 april 2016 is er een wijziging van omstandigheden, omdat de inkomsten van de man uit onderneming zijn weggevallen.

Ter zake de vraag of terugbetaald moet worden door de vrouw hanteert de rechtbank de maatstaf zoals neergelegd in de uitspraak van de Hoge Raad van 25 april 2014, ECLI:NL:HR:2014:1001.

De man heeft zijn verzoek ingediend op 25 februari 2016. Vanaf die datum kon de vrouw rekening houden met een eventuele terugbetalingsverplichting. Zij was toen op de hoogte van de wens van de man om tot een aanpassing van de kinderbijdrage te komen. Dat een eventuele verplichting tot terugbetaling voor de vrouw ingrijpende financiële gevolgen zal hebben en dat het haar aan de middelen ontbreekt om de te veel betaalde kinderbijdrage terug te betalen, is niet gesteld.

De rechtbank is van oordeel dat het voor rekening en risico van de vrouw dient te blijven dat

zij ervoor heeft gekozen de bewijsstukken van haar eigen inkomen niet in de voorafgaande procedures over te leggen doch pas in een zeer laat stadium in de onderhavige procedure te verstrekken. Tegelijk heeft ook de man pas in de onderhavige procedure zijn gegevens compleet gemaakt. Zoals hierboven is overwogen, is het directe gevolg van deze handelwijzen (geweest) dat de behoefte van de kinderen – en dus ook het aandeel van de man erin – op een te hoog bedrag is bepaald. Wat 2015 betreft op € 710 in plaats van € 352 voor beide kinderen per maand. Van 1 januari 2015 op maandbasis derhalve € 358 te hoog.

Uit de stukken en het verhandelde ter zitting blijkt dat de vrouw de geldende kinderbijdrage volledig heeft geïncasseerd. De man heeft een nota van afrekening van de notaris van 5 juli 2016 overgelegd, waaruit blijkt dat van de opbrengst van de verkoop van de woning van de man een bedrag van € 12.938,87 wordt betaald uit hoofde van gelegde derdenbeslagen. Gelet op de hoogte van dit bedrag, de datum waarop de vrouw dit heeft ontvangen en haar wetenschap van de aard en strekking van de onderhavige procedure, is de rechtbank van oordeel dat de vrouw gehouden was het ontvangen bedragen terughoudend te beheren.

De rechtbank overweegt dat de vrouw geacht kan worden over middelen te beschikken om de te veel betaalde bijdrage vanaf 1 januari 2015 aan de man terug te betalen en zal aldus bepalen.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 28-09-2016

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2016:8005

Zaaknummer: C/15/239625 / FA RK 16-1112

RECHTSPRAAK

Verzoek tot gezamenlijk gezag door de erkenner. Ten tijde van indiening van het verzoekschrift was de moeder met het kind naar Spanje vertrokken. Is de rechtbank bevoegd kennis te nemen van het verzoek? De rechtbank oordeelt dat ten tijde van het verzoekschrift de gewone verblijfplaats niet lag in Spanje. Wat het toepasselijke recht betreft, is de rechtbank van oordeel dat ten tijde van de behandeling van het verzoek de gewone verblijfplaats naar Spanje is verplaatst, dat Spaans recht van toepassing is en dat de vader naar dat recht gezamenlijk het gezag met de moeder heeft. De rechtbank wijst daarom het verzoek van de man af.

De man dient als erkenner van het kind een verzoek in tot gezamenlijk gezag op 22 december 2015. Op 3 december 2015 is de vrouw met het kind naar Spanje vertrokken. De vrouw was altijd ingeschreven blijven staan in Spanje op het adres van haar moeder. Daar verblijft zij nog steeds. Het kind spreekt Spaans en heeft een ziektekostenverzekering in Spanje. De vrouw heeft inkomen in Spanje en is niet voornemens terug te keren naar Nederland.

De rechtbank oordeelt dat het kind in Nederland is geboren. Sinds zijn geboorte heeft het kind met zijn ouders bij de oma vaderszijde gewoond in Nederland. De vrouw heeft van 7 tot 14 augustus 2015 elders verbleven met het kind. In november 2015 heeft de erkenning plaatsgevonden. Op 3 december 2015 is de vrouw naar Spanje gereisd met het kind. De man voert aan dat de vrouw samen met de minderjarige naar Spanje op vakantie is gegaan dan wel in verband met een time-out in de relatie tussen de man en de vrouw. De vrouw zegt dat zij met goedkeuring van de man is teruggegaan naar Spanje toen bleek dat de situatie niet verbeterde.

Deze feiten en omstandigheden in onderling verband bezien duiden er naar het oordeel van de rechtbank niet op dat de vrouw en het kind op 22 december 2015 al zodanig geworteld waren in Spanje dat de gewone verblijfplaats van het kind inmiddels in Spanje was. Hij was op dat moment 9 maanden oud en nog geen drie weken in Spanje. Bij de beoordeling heeft de

rechtbank verder meegewogen dat de vrouw niet dan wel onvoldoende heeft gemotiveerd dat bij haar op 22 december 2015 de intentie bestond om het permanente centrum van haar belangen en daarmee ook die van het kind in Spanje te vestigen, met de bedoeling daaraan een vast karakter te geven. De rechtbank acht zich bevoegd om van het verzoek kennis te nemen.

Ten aanzien van het toepasselijke recht zijn beide partijen van mening dat Spaans recht van toepassing is. De rechtbank is van oordeel dat gezien het tijdsverloop vanaf 22 december 2015 tot heden en het feit dat de vrouw kenbaar heeft gemaakt dat haar verblijf in Spanje duurzaam is en daarnaar ook heeft gehandeld, hetgeen ook niet langer door de man wordt betwist, thans de gewone verblijfplaats van de minderjarige naar Spanje is verplaatst. Dit maakt dat ingevolge artikel 16 lid 4 Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996, Spaans recht van toepassing is.

In artikel 156 van het Spaans Burgerlijk Wetboek is bepaald dat ouders gezamenlijk het ouderlijk gezag uit oefenen, dan wel dat een van de ouders het gezag alleen uitoefent met uitdrukkelijke dan wel stilzwijgende toestemming van de andere ouder. Van dat laatste is geen sprake, zodat volgens het Spaanse recht partijen van rechtswege gezamenlijk belast zijn met het gezag over het kind. De rechtbank zal het verzoek van de man om hem mede te belasten met het gezag over het kind dan ook afwijzen wegens gebrek aan belang.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 07-09-2016

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2016:7515

Zaaknummer: C/15/236862 / FA RK 15-7845

RECHTSPRAAK

Edyta Mikołajczyk tegen Marie Louise Czarnecka en Stefan Czarnecki

Artikel 1 lid 1 onder a Brussel IIbis Verordening. Materiële werkingssfeer van de Verordening. Verzoek tot vernietiging van een huwelijk ingediend door derde. Verzoek gedaan na overlijden van een van de echtgenoten. Bevoegdheidsregels opgesteld met het oog op de belangen van de (wijlen) echtgenoten.

Op 20 november 2012 diende Edyta Mikołajczyk een verzoek in bij de rechtbank Warschau tot vernietiging van het op 4 juli 1956 te Parijs voltrokken huwelijk tussen Stefan Czarnecki en Marie Louise Czarnecka. Mikołajczyk stelt dat zij testamentaire erfgenaam is van Zdzisława Czarnecka, die de eerste echtgenoot was van Stefan Czarnecki en die op 15 juni 1999 is overleden. Volgens Mikołajczyk bestond het huwelijk tussen Stefan Czarnecki en Zdzisława Czarnecka, dat op 13 juli 1937 to Posnań is voltrokken, nog steeds op het tijdstip waarop het huwelijk tussen Stefan Czarnecki en Marie Louise Czarnecka is voltrokken. Hierdoor was het tweede huwelijk wegens bigamie nietig en komt het in aanmerking voor nietigverklaring. Marie Louise Czarnecki voert bij wijze van exceptie aan dat de Poolse rechter niet bevoegd is om kennis te nemen van het verzoek. Volgens haar zou op grond van artikel 3 lid 1 onder a tweede en derde streepje Brussel IIbis Verordening de rechter van de laatste gewone verblijfplaats van de echtgenoten, indien een van hen nog daar verbleef bevoegd zijn en zo niet, de rechter van de lidstaat waar verweerder zijn gewone verblijfplaats heeft. In beide gevallen zou op grond van deze regel de Franse rechter bevoegd zijn. De Poolse rechter oordeelt zichzelf echter wel bevoegd om kennis te nemen van de zaak op grond van artikel 3 lid 1 onder a vijfde streepje Brussel IIbis Verordening. Het verzoek werd afgewezen omdat verzoekster niet heeft aangetoond dat het eerste huwelijk nog bestond op het tijdstip waarop het tweede huwelijk is voltrokken. Tegen deze uitspraak stelde Mikołajczyk beroep in.

Het hof van beroep in Warschau deed de onderhavige verwijzing naar het Hof van Justitie. Welke rechter is bevoegd? Het hof van beroep Warschau overweegt dat de Brussel IIbis Verordening vatbaar is voor meerdere interpretaties. Eerste vraag: valt een verzoek tot

nietigverklaring van een huwelijk wanneer een van de echtgenoten al is overleden, onder de werkingssfeer van de Brussel IIbis? Ten tweede, indien het antwoord op de eerste vraag positief is, wil de verwijzende rechter weten of een verzoek dat door iemand anders dan de echtgenoten is ingediend onder de werkingssfeer van de Brussel IIbis Verordening valt. Ten derde wil de verwijzende rechter weten of artikel 3 lid 1 onder a vijfde en zesde streepje Brussel IIbis Verordening van toepassing is op het verzoek door een derde, waardoor de verzoeker een verzoek kan indienen bij de rechter van zijn of haar gewone verblijfplaats, zonder dat er aanknoping is tussen de gewone verblijfplaats van de wijlen echtgenoten of een van hen en de rechter die bevoegd is om van het verzoek kennis te nemen.

Het antwoord op de eerste vraag is 'ja'. Het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ) overweegt dat reeds uit de bewoording van artikel 1 lid 3 Brussel IIbis Verordening blijkt dat de Verordening betrekking heeft op nietigverklaring van een huwelijk, terwijl de bepaling geen uitzondering maakt voor de situatie waar een van de echtgenoten niet meer in leven is. Bovendien worden zaken over trusts, erfopvolging en levensonderhoud nadrukkelijk uitgezonderd van de werkingssfeer van de Verordening. Het HvJ overweegt dat deze lijst van uitgesloten onderwerpen limitatief is. Het uitsluiten van een verzoek als de onderhavige van de werkingssfeer van de Brussel IIbis Verordening zou de doelstellingen van de Verordening doorkruisen. De Brussel IIbis Verordening dient om een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid tot stand te brengen. De partijen van een geschil als de onderhavige zouden verstoken zijn van rechtszekerheid, daar de 'Verordening 650/2012 van 4 juli 2012 inzake de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en tenuitvoerlegging van authentieke akten inzake de erfopvolging alsmede betreffende de opstelling van een Europese Erfrechtverklaring' nadrukkelijk geen toepassing heeft op een verzoek als de onderhavige. Betreffende de tweede vraag oordeelt het HvJ dat de Brussel IIbis Verordening van toepassing is op een verzoek tot nietigverklaring van een huwelijk door iemand die geen echtgenoot is. Een dergelijk persoon kan een belang hebben, zoals in casu het geval is. Betreffende de derde vraag oordeelt het HvJ dat de rechter van de gewone verblijfplaats van de derde niet bevoegd is om van het verzoek kennis te nemen. Artikel 3 lid 1 onder a Brussel IIbis Verordening biedt meerdere aanknopingspunten voor de bevoegdheid van rechters van verschillende lidstaten. Het is echter duidelijk dat de aanknopingspunten opgesteld zijn in het licht van de belangen van de echtgenoten en met het oog op bescherming daarvan. De verschillende aanknopingsmogelijkheden in artikel 3 lid 1 onder a Brussel IIbis Verordening houden rekening met de mobiliteit van de echtgenoten en de belangen van de echtgenoot die het land van de gewone verblijfplaats heeft verlaten, terwijl een reële band wordt beoogd tussen de bevoegde rechter en de verzoeker. Hieruit trekt het HvJ de conclusie dat een verzoek tot nietigverklaring van een huwelijk door een derde weliswaar onder de regels van de Verordening valt maar dat de derde daarbij verbonden is aan de

bevoegdheidsregels die opgesteld zijn met het oog op de belangen van de echtgenoten.

Instantie: Hof van Justitie van de Europese Unie

Datum uitspraak: 13-10-2016

ECLI: ECLI:EU:C:2016:772

Zaaknummer: C-294/15

Wetsartikelen: 3 lid 1 onder a Brussel IIbis Verordening